

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

D E C I Z I E

privind admiterea recursului

în cauza civilă

Societatea cu Răspundere Limitată „Ruspın Grup” împotriva Lidiei Țurcan
(încasarea sumei)

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 4 mai 2023

(cererea nr: 2ra-1283/23

Nr. PIGD 2-20076282-01-2ra-08092023)

Recursul declarat până la 1 septembrie 2023. Locul executării obligațiilor în cazul obligațiilor de predare a unui bun individual determinat. Efectele întârzierii creditorului.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru - jud. M. Țurcan
Curtea de Apel Chișinău - jud. I. Secrieru, V. Cotorobai, A. Panov

19 martie 2025

Textul corespunde originalului

Studiind în lipsa părților recursul declarat de Lidia Țurcan, reprezentată de avocatul Vasile Foltea,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,
Ion Munteanu,
Gheorghe Stratulat, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 25 iunie 2020, SRL „Ruspin Grup”, reprezentat de avocatul Daniel Șontea, a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Lidiei Țurcan prin care a solicitat încasarea sumei de 3287,05 euro și 16000 lei cu titlu de recompensă pentru reducerea valorii prestației supuse restituirii ca urmare a înrăutățirii stării prestației după apariția obligației de a o restitui și încasarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea acțiunii sale, reclamanta a indicat că a avut încheiat cu pârâta un contract de antrepriză nr. ***** potrivit căruia reclamanta s-a angajat să confecționeze și să monteze pentru pârâta mobilă de bucătărie în stil clasic cu fațadă MDF vopsit, la prețul total de 5057 euro. Bucătăria a fost instalată, fiind întocmit un proces-verbal la 16 februarie 2016.

3. Lidia Țurcan a depus o cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Ruspin Grup” la 4 septembrie 2017 prin care a solicitat rezoluțiunea contractului de antrepriză și încasarea contravalorii mobilei de bucătărie. În motivarea acelei acțiuni, a fost indicat că ulterior instalării mobilei de bucătărie, a depistat că aceasta a fost instalată greșit, având devieri, respectiv a solicitat rezoluțiunea contractului. Această acțiune, într-un final a fost admisă parțial și a fost rezoluționat contractul de antrepriză nr. ***** din 20 octombrie 2015.

4. Părțile s-au înțeles la restituirea bunurilor reciproc, însă din cauză că starea mobilei de bucătărie s-a înrăutățit, SRL „Ruspin Grup” a solicitat intervenția unui expert independent pentru a stabili gradul de deteriorare a mobilierului din bucătărie. Potrivit raportului de expertiză extrajudiciară din 4 mai 2020, s-a constatat că mobilierul are gradul de deteriorare în urma exploatării de 65%. Respectiv, valoarea mobilei s-a redus cu 3287,05 euro.

5. Totodată, pentru a readuce mobila la starea ei inițială instalării, SRL „Ruspin Grup” trebuie să suporte și cheltuieli aferente reparației, pentru munca prestată de cei care urmează să monteze, repare, să vopsească bucătăria, în mărime de 16000 lei.

6. Ulterior, de către SRL „Ruspin Grup” a fost depusă o cerere de concretizare privind micșorarea pretențiilor. În susținerea acesteia a fost invocat că din cauza

deficiențelor de producere, prețul mobilei la acel moment constituia cu 10% mai puțin decât costul total.

7. S-a mai invocat că prin decizia suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 4 februarie 2021 s-a decis a obliga pe Lidia Țurcan să restituie către SRL „Ruspin Grup” bucătăria în stil clasic. Astfel, reclamanta considera că Lidia Țurcan urma să achite către SRL „Ruspin Grup” suma de bani în mărime de 2169,20 euro ce constituie recompensă pentru reducerea valorii prestației supuse restituirii ca urmare a înrăutățirii prestației, or, mobila s-ar afla într-o stare iremediabilă.

8. De către Lidia Țurcan, reprezentată de avocatul Vasile Foltea, a fost depusă o referință la cererea de chemare în judecată în care s-a indicat că încă de la momentul primirii mobilei a indicat că aceasta avea devieri de la mărime, iar materialele aveau mai multe defecte vizibile.

9. Urmare a rămânerii irevocabile a actului judecătoresc prin care a fost rezoluționat contractul de antrepriză cu încasarea în beneficiul Lidiei Țurcan a contravalorii produsului în sumă de 3994 de euro, penalității în mărime de 1000 euro și cheltuielilor de asistență juridică, pârâta susține că SRL „Ruspin Grup” nu a acționat în vederea ridicării de la domiciliul său a mobilei executate necalitativ și nu i-a cerit restituirea acesteia benevol ori prin intermediul unui executor judecătoresc.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

10. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 14 decembrie 2022, cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca neîntemeiată și s-a încasat din contul SRL „Ruspin Grup” în beneficiul Lidiei Țurcan suma de 5000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

11. În motivarea hotărârii, instanța de fond a reținut că dacă SRL „Ruspin Grup” ar fi reacționat prompt și adecvat la somațiile Lidiei Țurcan privind acceptarea rezoluțiunii cu aplicarea efectelor printre care și ridicarea mobilierului, care s-au dovedit a fi întemeiate, fapt constatat și prin hotărâre judecătorească irevocabilă, atunci SRL „Ruspin Grup” ar fi ridicat mobilierul în starea lui „neexploatătă”. Totuși, SRL „Ruspin Grup” nu a întreprins nicio acțiune în acest sens.

12. Instanța de fond a constatat că după specificul prestației în restituirea mobilierului, aceasta urma a fi demontată și ridicată anume de către SRL „Ruspin Grup”, care sunt specializați în astfel de lucrări. În calitate de debitor al obligației de restituire, acțiunile Lidiei Țurcan urmau a se rezuma la oferirea accesului lucrătorilor SRL „Ruspin Grup” în locuința sa în vederea demontării și ridicării mobilierului. SRL „Ruspin Grup” nu a inițiat astfel procedura de demontare și ridicare a mobilierului.

13. Prima instanță a reținut ca întemeiată poziția expusă de pârâtă că din moment ce mobilierul nu era ridicat de SRL „Ruspin Grup”, Lidia Țurcan se constituia ca un uzufructuar în procesul de folosire pe o perioadă determinabilă a

acestui mobilier. Astfel, Lidia Țurcan nu era obligată să le restituie decât în starea în care se afla la data stingerii uzufructului.

14. Instanța de judecată a reținut că Lidia Țurcan nu poartă răspundere pentru înrăutățirea stării mobilierului de bucătărie, dacă aceasta survine în urma folosirii acesteia în conformitate cu destinația stabilită în contractul de antrepriză și ca rezultat al întârzierii intenționate a SRL „Ruspin Grup” de a prelua mobila de bucătărie instalată la pârâtă. Suplimentar a fost concluzionat că în urma folosirii mobilei de bucătărie pe parcursul a 6 ani este prezentă o uzură rezultată din folosirea conform destinației a bunului, care conform art. 738 alin. (2) lit. c) din Codul civil în redacția până la 1 martie 2019 nu se ia în considerare și compensarea acestor cheltuieli nu poate fi pusă în sarcina pârâtei Lidia Țurcan.

15. Referitor la raportul de expertiză extrajudiciară, instanța de judecată a indicat că concluziile acestuia nu sunt obligatorii urmând a fi apreciat și coroborat în raport cu restul probelor din dosar. Suplimentar a fost indicat că în raport nu este indicat care ar fi gradul de deteriorare normal, în rezultatul folosirii bucătăriei conform destinației, pe parcursul a 6 ani, și care ar fi gradul de deteriorare care ar exceda uzura normală, după 6 ani de exploatare. La fel, s-a concluzionat că atât timp cât viciile care urmau a fi remediate și indicate în alte două rapoarte de expertiză extrajudiciară și judiciară din 2 aprilie 2018 și 15 octombrie 2018 nu au fost remediate de către SRL „Ruspin Grup”, nu se poate imputa Lidiei Țurcan faptul nerespectării modului de exploatare și întreținerii a mobilierului.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

16. La 20 decembrie 2022 SRL „Ruspin Grup”, reprezentat de avocatul Daniel Șontea, a depus o cerere de apel împotriva hotărârii din 14 decembrie 2022 prin care a solicitat casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

17. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 4 mai 2023, s-a admis apelul declarat de SRL „Ruspin Grup” reprezentată de avocatul Șontea Daniel, s-a casat hotărârea Judecătoriai Chișinău (sediul Centru), din 14 decembrie 2022, și s-a emis o nouă hotărâre după cum urmează:

Se admite integral cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Ruspin Grup”. Se încasează din contul Lidiei Țurcan în beneficiul SRL „Ruspin Grup” suma de 2169,20 (două mii una sută șaiszeci și nouă, 20 cenți) euro cu titlu de recompensă pentru reducerea valorii prestației supuse restituirii ca urmare a înrăutățirii stării prestației după apariția obligației de a o restitui.

Se încasează din contul Lidiei Țurcan în beneficiul SRL „Ruspin Grup” suma de 2401,78 lei cu titlu de taxa de stat achitată de SRL „Ruspin Grup” la depunerea

acțiunii și suma de 1783,50 cu titlu de taxa de stat achitată de apelanta SRL „Ruspın Grup” la depunerea apelului, iar în total suma de 4 185,28 (patru mii una sută optzeci și cinci lei, 28 bani) lei.

18. În motivarea deciziei, instanța de apel a conchis că prin decizia irevocabilă a instanței de apel din 19 iunie 2019 contractul de antrepriză nr. *****din 20 octombrie 2015 a fost, inter alia, rezoluționat, iar din contul intimatei în beneficiul Lidiei Țurcan sa încasat contravaloarea produsului, ce a constituit obiectul acestui contract: bucătărie în stil clasic cu fațada MDF vopsit - 6,4 m.p., carcasă interioară din Pal 18 mm - 26 m.p., urmând ca pârâta să restituie reclamantei bunul mobil ce a constituit obiectul contractului contestat în starea în care i-a fost livrat, obligație instituită inclusiv prin decizia suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 04 februarie 2021.

19. În consecință, instanța de apel a ajuns la concluzia că părțile contractului rezoluționat au obligație de a restitui prestațiile executate în baza contractului respectiv, astfel încât adjudecarea din contul intimatei în beneficiul apelantei a contravalorii produsului livrat în baza contractului rezoluționat în speță instituie obligație corelativă a apelantei Țurcan Lidia de a restitui intimatei produsul livrat în baza aceluiași contract în starea în care i-a fost livrat (excepție constituind deficiențele determinate de natura bunului, respectiv de dezinstalarea acestuia).

20. Curtea de Apel Chișinău a indicat că în condițiile în care pârâta a înaintat acțiunea privind rezoluțiunea contractului încheiat cu reclamanta, se prezumă că aceasta cunoștea efectele rezoluțiunii, stabilite de art. 738 Cod civil și, astfel, avea sarcina de a asigura conservarea bunului livrat de reclamantă în vederea restituirii acesteia în condițiile convingerii sale, ca urmare a înaintării, acțiunii despre temeinicia acesteia. Această concluzie rezidă din dispozițiile art.640 Cod civil, ce statuează că retentorul trebuie să conserve bunul cu diligența unui bun proprietar și el va percepe fructele, fiind obligat să le impute asupra creanței sale, în condițiile în care pârâta a reținut bunul mobil pe care urma să-l restituie reclamantei în urma rezoluționării contractului.

21. Din aceste considerente încălcarea de către pârâtă a sarcinii pozitive de conservare a bunului și deteriorarea acestuia în urma exploatării necorespunzătoare instituie obligația pârâtei de a compensa reclamantei prejudiciul, ce a survenit în acest mod.

22. În continuare, instanța de apel a observat că deși intimata Țurcan Lidia invoca că nu folosește mobila, la data când a devenit irevocabilă hotărârea instanței prin care s-a rezoluționat contractul de antrepriză, prin raportul de expertiză extrajudiciară nr.047 din 04 mai 2020 s-a constatat că defectele depistate la mobilierul bucătărie demonstrează că bunul mobil se exploatează cu certitudine și are gradul de deteriorare în urma exploatării necorespunzătoare de 65 %. Iar, apariția urmelor de grăsime, umiditate, depistate la mobilier dovedesc legătura

cauzală cu nerespectarea modului de exploatare și întreținere a mobilierului bucătărie. Aceasta demonstrează că concluziile primei instanțe referitor la faptul că diminuarea mobilei de fapt constituie o uzură normală, sunt eronate, or, uzura survine în urma folosirii bunului în conformitate cu destinația stabilită a bunului respectiv, condiție încălcată de către pârâtă.

23. La fel instanța de apel a apreciat ca fiind eronată concluzia primei instanțe referitor la faptul că datorită neexecutării somațiilor de rezoluțiune a contractului, cu efectul ridicării mobilei de la consumator, constituie pentru Țurcan Lidia ca un uzufructuar în procesul de folosire a mobilei. Prin urmare înrăutățirea stării mobilierului de bucătărie se datorează anume comportamentului necorespunzător al Lidiei Țurcan, existența deficiențelor, ce au stat la baza adoptării hotărârilor judecătorești precedente fiind nedeterminantă în condițiile în care obligația pârâtei de conservare a bunului urma a fi executat corespunzător ca urmare a declarării rezoluțiunii.

24. În această ordine de idei, din cauza exploatarea necorespunzătoare a mobilei, Curtea de Apel Chișinău a indicat că în pofida faptului că consumatorul Țurcan Lidia trebuia să restituie către SRL „Ruspin Grup” mobila neexploatăată la valoarea instalării, cu - 10 % din costul total, valoarea mobilei la ziua restituirii s-a redus semnificativ, ajungând să coste 1774,8 euro (3944 euro - (65%-10%) = 1774,8 euro).

25. Raportând cadrul legal pertinent la circumstanțele speței instanța de apel consideră ca neîntemeiată hotărârea primei instanțe, impunându-se soluția de casare a acesteia ca urmare a admiterii apelului și emiterea unei noi hotărâri prin care să fie admisă acțiunea depusă de SRL „Ruspin Grup” către Țurcan Lidia cu privire la încasarea recompensei pentru reducerea valorii prestației supuse restituirii ca urmare a înrăutățirii stării prestației și obligarea lui Țurcan Lidia să achite companiei SRL „Ruspin Grup” suma de bani în mărime de 2169,2 euro (3944 euro - 1774,8 euro = 2169,2 euro) ce constituie drept recompensă pentru reducerea valorii prestației supuse restituirii ca urmare a înrăutățirii stării prestației, ori mobila la moment se află într-o stare iremediabilă (nu se supune remedierii).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

26. Pe 20 iulie 2023, Lidia Țurcan, reprezentată de avocatul Vasile Foltea, a depus o cerere de recurs împotriva deciziei din 4 mai 2023 prin care a solicitat casarea acesteia cu menținerea hotărârii Judecătoria Chișinău sediul Centru din 14 decembrie 2022 și încasarea din contul intimatului a taxei de stat pentru depunerea recursului.

27. În motivarea recursului, recurentul a indicat că normele de drept material au fost încălcate prin neaplicarea legii care trebuia aplicată. În acest sens s-a făcut

trimitere la prevederile art. 409 și 738 din Codul civil în vigoare până la 1 martie 2019 și art. 604, 624, 930 din Codul civil în vigoare după 1 martie 2019. Astfel, recurenta susține că în perioada în care intimata intenționat nu executa somațiile de ridicare a mobilierului, ea se constituia și ca uzufructuar în procesul de folosire a acestui mobilier, prin urmare nu este obligată să le restituie decât în starea în care se află la data stingerii uzufructului.

28. La fel, instanța de apel nu ar fi luat în considerațiune că SRL „Ruspin Grup” a inacționat intenționat pentru a executa cerințele de a ridica mobilierul necalitativ. Astfel, instanța de apel ar fi interpretat eronat prevederile art. 913 alin. (1) și alin. (2) lit. b) din Codul civil. Potrivit recurenteii, eronat instanța de apel a interpretat și prevederile art. 903 și 938 din Codul civil în conformitate cu care neexecutarea obligației este justificată în măsura în care debitorul demonstrează că creditorul a cauzat neexecutarea obligației debitorului, inclusiv prin întârziere.

29. În plus, recurenta susține că aprecierea probelor de către instanța de apel a fost arbitrară. Astfel a indicat că instanța de apel a neglijat faptul că chiar din afirmațiile intimăteii se confirmă că valoarea reală a reducerii valorii, pretins a fi existentă, în perioada 16.02.2016-10.01.2022 (în care mobilierul de bucătărie confecționat necalitativ de reclamant, a suferit o uzură normată în contextul inacțiunii intenționate a fi ridicat de SRL „Ruspin Grup” de la domiciliul pârâteii) - este de doar 16.000 lei.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

30. Art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

31. Art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție):

„Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor”.

32. Art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4).”

33. Art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

„Părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.”

34. Art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

„Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.”

35. Art. 432 alin. (3) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

„Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; e) în dosar lipsește procesul verbal al ședinței de judecată; f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.”

36. Art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

„Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.”

37. Art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.”

38. Art. 445 alin. (1) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 1 septembrie 2023):

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: f) să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe;”

39. Art. 579 din Codul civil în vigoare până la 1 martie 2019, corespondentul art. 859 din Codul civil în vigoare:

„Dacă locul executării nu este determinat sau nu rezultă din natura obligației, executarea urmează a fi efectuată: a) la domiciliul sau sediul creditorului la momentul nașterii obligației – în cazul obligației pecuniare; b) la locul aflării bunului în momentul nașterii obligației – în cazul obligațiilor de predare a unui bun individual determinat; c) la locul unde debitorul își desfășoară activitatea legată de obligație, iar în lipsa acestuia, la locul unde debitorul își are domiciliul sau sediul – în cazul unor alte obligații.”

40. Art. 593 din Codul civil în vigoare până la 1 martie 2019, corespondentul art. 882 din Codul civil în vigoare:

„(1) Creditorul este în întârziere atunci când nu acceptă fără un temei legal prestația scadentă ce i se oferă.

(2) În cazul în care pentru executarea prestației este necesară o acțiune din partea sa, creditorul este în întârziere dacă prestația îi este oferită, iar el nu efectuează acea acțiune.

(3) Debitorul nu poate fi în întârziere în măsura în care creditorul este în întârziere.”

41. Art. 597 alin. (1) lit. a) și b) din Codul civil în vigoare până la 1 martie 2019, corespondentul art. 886 alin. (1) lit. a) și b) din Codul civil în vigoare:

„(1) Indiferent de vinovăția sa în întârziere, creditorul:

a) este obligat să compenseze debitorului cheltuielile suplimentare necesare păstrării obiectului de contract și oferirii executării;

b) suportă riscul deteriorării sau pieririi fortuite a bunului”.

MOTIVAREA INSTANȚEI

19. Sub aspectul termenului de declarare a recursului, Completul de judecată menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 4 mai 2023 (f.d. 169-170).

20. Decizia integrală a Curții de Apel Chișinău a fost expediată participanților la proces la 19 iulie 2023 (f.d. 181).

21. Recurenta Lidia Țurcan, reprezentată de avocatul Vasile Foltea, a depus la 20 iulie 2023 cererea de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 4 mai 2023, motiv pentru care se consideră depus în termenul stabilit de art. 434 din Codul de procedură civilă.

22. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 1 septembrie 2023.

23. Analizând prevederile legale incidente, raportate la circumstanțele cauzei, analizând poziția participanților la proces, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul admisibil, decizia instanței de apel pasibilă de admitere cu menținerea hotărârii primei instanțe, reieșind din următoarele considerațiuni.

24. În jurisprudența sa, Curtea Supremă de Justiție a subliniat că sarcinile de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare (art. 183 din Codul de procedură civilă) și actele privind pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare (art. 185 din Codul de procedură civilă) aparțin în principal instanțelor de judecată (*a se vedea decizia nr. 2ra-727/24, §55*).

25. În sensul art. 183 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă, unul din principalele scopuri ale pregătirii cauzei pentru dezbaterile judiciare este precizarea legii care urmează a fi aplicată și determinarea raporturilor juridice dintre părți (*a se vedea și decizia nr. 2rac-269/22, §54-55*).

26. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că între SRL „Ruspin Grup” și Lidia Țurcan a fost încheiat și executat un contract de antrepriză potrivit căruia SRL „Ruspin Grup” s-a angajat să confecționeze și monteze pentru Lidia Țurcan mobilă de bucătărie. Ambele părți au confirmat că SRL „Ruspin Grup” a confecționat și montat mobila de bucătărie în casa Lidiei Țurcan. Din cauza instalării greșite cu devieri de la mărime, Lidia Țurcan a solicitat rezoluțiunea contractului.

27. Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 5 februarie 2020 a fost respins recursul declarat de SRL „Ruspin Grup” și menținută decizia din 19 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Lidia Țurcan împotriva SRL „Ruspin Grup” cu privire la rezoluțiunea contractului de antrepriză, restituirea contravalorii bunului, încasarea penalității și a cheltuielilor de judecată. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 iunie 2019 a fost casată hotărârea din 21 februarie 2019 și emisă o hotărâre nouă prin care a fost admisă parțial acțiunea depusă de Lidia Țurcan, a fost rezoluționat contractul de antrepriză, încasat de la SRL „Ruspin Grup” suma de 3994 euro în calitate de contravaloare a produsului, suma de 1000 euro în calitate de penalitate, suma de 5000 lei în calitate de cheltuieli de asistență juridică. În rest acțiunea a fost respinsă. Printre principalele concluzii ale instanței de recurs și instanței de apel în acea cauză a fost faptul că bucătăria avea defecte și exploatarea mai departe a acesteia putea avea loc doar după remedierea lor. Defectele date se datorau lucrului necalitativ la asamblarea și instalarea mobilei.

28. Prin decizia suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 4 februarie 2021 emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Lidia Țurcan împotriva SRL „Ruspin Grup” cu privire la rezoluțiunea contractului de antrepriză, restituirea contravalorii bunului, încasarea penalității și a cheltuielilor de judecată Lidia Țurcan a fost obligată să restituie către SRL „Ruspin Grup” bucătăria primită în baza contractului de locațiune.

29. În prezenta cauză, reclamantul-intimat a susținut că în timpul aflării bucătăriei la Lidia Țurcan după apariția obligației de a o restitui, aceasta a suferit o înrăutățire care ar determina și cheltuieli pentru readucerea ei în starea inițială instalării.

30. Recurenta-pârâtă a invocat faptul că în mod continuu a cerut de la SRL „Ruspin Grup” să ridice mobila de bucătărie din domiciliul ei deoarece nu își permite cheltuielile și eforturile pentru a dezmembra și evacua cu forțele proprii în

scop de depozitare într-un spațiu special amenajat pentru vânzarea bunului executat necalitativ.

31. Încă din 25 iulie 2017, (f.d. 115) Lidia Țurcan a solicitat SRL „Ruspin Grup” ridicarea mobilei în contextul soluționării amiabile a litigiului apărut în legătură cu executarea necorespunzătoare a mobilei. Astfel, doar după ce recurenta a comunicat la 30 decembrie 2021 (f.d. 116) intimății că pentru păstrarea mobilei în domiciliul său se va impune o plată de 500 euro pentru fiecare zi, SRL „Ruspin Grup” a ridicat mobila necalitativă de la domiciliul Lidiei Țurcan. Mobila a fost ridicată la 10 ianuarie 2022.

32. Astfel, obiectul principal al prezentei cauze este recompensa pentru reducerea valorii prestației supuse restituirii ca urmare a înrăutățirii a prestației după apariția obligației de a restitui și până la momentul ridicării acesteia de către SRL „Ruspin Grup”.

33. Una din principalele chestiuni pe care urmează să o dezlege instanța de recurs în prezenta cauză se referă la modul de executare a obligației de restituire a mobilei urmare a rezoluțiunii contractului de antrepriză în condițiile faptice descrise. Anume în raport cu determinarea modului de executare urmează a fi determinată cui îi este imputabilă neexecutarea obligației de restituire a mobilei și cui îi este imputabil pretinsul prejudiciu din cauza pretensei înrăutățirii a calității acesteia.

34. În acest sens, prima instanță a aderat la poziția pârâtei-recurente potrivit căreia obligația de restituire a mobilei, având în vedere specificul prestației, urma a fi demontată și ridicată anume de către SRL „Ruspin Grup”. Acțiunile Lidiei Țurcan, în calitate de debitor al obligației de restituire, acțiunile acesteia se rezumau la oferirea accesului lucrătorilor SRL „Ruspin Grup” în locuința sa, în vederea demontării și ridicării mobilierului.

35. Pe de altă parte, instanța de apel a aderat la poziția reclamantei-intimate potrivit căreia Lidia Țurcan urma să restituie SRL „Ruspin Grup” mobila de bucătărie în starea în care i-a fost livrată.

36. Principala problematică în prezenta cauză constă în a stabili cum se execută, în mod concret, obligația de restituire a mobilei ca efect al rezoluțiunii contractului de antrepriză, ținând seama de natura bunului, care a fost confecționat, montat și fixat în locuința consumatorului. În acest sens, instanța de recurs urmează să dezlege cui îi revine obligația efectivă de demontare, ridicare și preluare a mobilei, precum și din ce moment riscurile privind pieirea, deteriorarea sau diminuarea valorii bunului nu mai pot fi puse în sarcina acesteia. Totodată, instanța urmează să stabilească dacă eventuala reducere a valorii mobilei, survenită după nașterea obligației de restituire și până la ridicarea efectivă a acesteia, este imputabilă pârâtei sau, dimpotrivă, reclamantei, în funcție de conduita fiecărei părți.

37. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că obligația de restituire a mobilei, în speța concretă, urma să fie executată de consumatorul Lidia Țurcan prin punerea bunului la dispoziția SRL „Ruspin Grup”, adică prin oferirea accesului la mobilă pentru ca aceasta să fie demontată și ridicată de către profesionist.

38. Or, la materialele dosarului nu există nicio dovadă a înțelegerii părților asupra locului executării obligației de restituire a mobilei, la fel cum nici din decizia suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 4 februarie 2021 nu rezultă locul concret sau modul concret în care această obligație urmează a fi executată.

39. Astfel, devine cert faptul că obligația de restituire a mobilei ca efect al rezoluțiunii contractului de antrepriză, în sarcina Lidiei Țurcan a apărut, însă locul executării obligației nu este determinat.

40. Atât prevederea art. 573 lit. b) din Codul civil în vigoare până la 1 martie 2019, cât și art. 859 lit. b) din Codul civil în vigoare după 1 martie 2019 prevăd că dacă locul executării nu este determinat sau nu rezultă din natura obligației, executarea urmează a fi efectuată la locul aflării bunului în momentul nașterii obligației – în cazul obligațiilor de predare a unui bun individual determinat.

41. De regulă, locul executării obligației este determinat prin acordul comun al părților exprimat în contract sau printr-o dispoziție expresă a legii, caz în care debitorul nu poate sili pe creditor a primi, nici creditorul pe debitor a plăti, în alt loc. În lipsa unor asemenea stipulări, locul executării se va determina pe baza regulilor expuse în acest articol.

42. Având în vedere aceste considerațiuni, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că locul executării obligației de restituire a mobilei de către Lidia Țurcan era locul aflării mobilierului de bucătărie, adică domiciliul acesteia.

43. Încă din 25 iulie 2017 (f.d. 115) Lidia Țurcan a solicitat SRL „Ruspin Grup” ridicarea mobilei, însă aceasta a fost ridicată de SRL „Ruspin Grup” abia la 10 ianuarie 2022, adică peste 4 ani jumătate de la prima solicitare.

44. În aceste condiții, completul de judecată observă că SRL „Ruspin Grup” în calitate de creditor al obligației de restituire a mobilei a fost în întârziere. Or, potrivit art. 593 alin. (2) din Codul civil în vigoare până la 1 martie 2019, corespondentul art. 882 alin. (2) din Codul civil în vigoare după 1 martie 2019, în cazul în care pentru executarea prestației este necesară o acțiune din partea sa, creditorul este în întârziere dacă prestația îi este oferită, iar el nu efectuează acea acțiune.

45. Potrivit prevederii legale citată supra, creditorul este de asemenea în întârziere, atunci când nu săvârșește actele în absența cărora debitorul nu-și poate

executa prestația datorată. Actele pe care trebuie să le săvârșească creditorul pentru a primi prestația de la debitor, pot rezida inclusiv din esența obligației.

46. Faptul că, în speță, recurenta a fost nevoită să se adreseze în judecată și pretențiile sale să fie admise, că SRL „Ruspin Grup” a considerat că are șanse de câștig în procesul anterior și a ales să aștepte soluția procesului sau că, mai târziu, a fost emisă o decizie suplimentară privind obligarea Lidiei Țurcan la restituirea mobilei nu schimbă natura și conținutul obligației de restituire a mobilei. Aceste împrejurări nu transferă asupra consumatorului sarcina materială de demontare și transport, ci cel mult confirmă pe cale judiciară o obligație care, în substanță, exista deja.

47. Instanța de recurs apreciază critic argumentul instanței de apel că Lidia Țurcan a încălcat sarcina de conservare a bunului și deteriorarea acestuia în urma exploatării necorespunzătoare instituie obligația părții de a compensa reclamantei prejudiciul.

48. Or, din momentul în care consumatorul a notificat că solicită restituirea și a pus bunul la dispoziția SRL „Ruspin Grup” pentru preluare, riscurile legate de întârzierea ridicării mobilei și de eventuala diminuare a valorii acesteia nu mai puteau fi puse, în principiu, în sarcina recurtei.

49. Această concluzie este fundamentată și pe prevederea art. 597 alin. (1) lit. a) și b) din Codul civil în vigoare până la 1 martie 2019, corespondentul art. 886 alin. (1) lit. a) și b) din Codul civil în vigoare după 1 martie 2019, indiferent de vinovăția sa în întârzierea, creditorul este obligat să compenseze debitorului cheltuielile suplimentare necesare păstrării obiectului de contract și oferirii executării și suportă riscul deteriorării sau pieririi fortuite a bunului.

50. Prevederea legală menționată supra prevede două chestiuni importante și anume, pe de o parte se îndreptățește debitorul obligației să păstreze obiectul restituirii, iar pe de altă parte stabilește că riscul deteriorării bunului este suportat de creditor, indiferent de vinovăția sa în întârziere.

51. Suplimentar, potrivit art. 887 alin. (1) din Codul civil în vigoare, aplicabil pentru perioada de după 1 martie 2019 în raport cu obligația de a restitui mobilierul de bucătărie, Lidia Țurcan, fiind persoana obligată să predea sau să restituie un bun corporal, altul decât banii, care a rămas în posesia lui din motiv că creditorul nu a preluat bunul, este obligată să ia măsuri rezonabile de a-l proteja și păstra.

52. În aceste condiții, argumentele instanței de apel în partea în care a considerat că Lidia Țurcan a reținut un bun pe care urma să-l restituie SRL „Ruspin Grup” în urma rezoluțiunii contractului de antrepriză.

53. În sensul art. 887 alin. (2) din Codul civil în vigoare, aplicabil după 1 martie 2019, Lidia Țurcan se putea elibera de obligația de a preda sau restitui bunul prin, la alegerea sa:

a) depozitarea ori, după caz, consemnarea bunului la un terț în condiții rezonabile, pe care îl va preda la prima cerere a creditorului, și notificarea creditorului despre depozitare ori, după caz, consemnare;

b) vânzarea bunului în condiții rezonabile după expirarea unui termen suplimentar pe care debitorul i l-a stabilit prin notificare creditorului și plata venitului net în folosul creditorului.

54. Totuși, recurgerea la alte măsuri decât protejarea și păstrarea bunului de către debitorul obligației a cărei creditor întârzie să săvârșească acte necesare reprezintă un drept și nu o obligație a Lidiei Țurcan.

55. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție indică asupra faptului că contrar poziției instanței de apel, recurenta nu putea fi pusă în situația de a realiza singură acțiunile necesare restituirii mobilierului, imputabile creditorului, cu eforturi și resurse proprii, în condițiile în care nici montarea mobilei nu a fost efectuată de Lidia Țurcan, ci de SRL „Ruspin Grup”.

56. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție subliniază că astfel de concluzii, de principiu, sunt aplicabile și în raport cu perioada de la momentul comunicării despre necesitatea ridicării mobilei de la Lidia Țurcan și până la intrarea în vigoare a modificărilor la Codul civil, din 1 martie 2019.

57. Or, în astfel de raporturi, se impune regula simetriei prestațiilor – dacă profesionistul a intrat în raportul juridic prin confecționarea, transportarea, montarea și fixarea mobilei în locuința consumatorului, tot el trebuia, ca efect al rezoluțiunii, să asigure și operațiunile inverse, și anume demontarea preluarea și evacuarea bunului. Mai ales, aceste concluzii sunt aplicabile în situațiile în care rezoluțiunea contractului a fost determinată de o neconformitate a produsului livrat.

58. Ar fi nerezonabil și excesiv să se pretindă consumatorului să efectueze asemenea manipulări tehnice specifice fără cunoștințe de specialitate, fără schemă tehnică, fără lucrători, fără transport și fără logistica necesară.

59. Astfel, în lipsa unei dovezi că recurenta a împiedicat accesul, a deteriorat intenționat bunul ori a refuzat efectiv predarea lui, consecințele patrimoniale ale nepreluării la timp trebuie suportate de SRL „Ruspin Grup”, care era partea ținută să organizeze și să execute operațiunile de demontare și ridicare.

60. Completul de judecată în acest sens observă că prima instanță corect a determinat că Lidia Țurcanu nu poartă răspundere pentru înrăutățirea stării mobilierului de bucătărie în condițiile întârzierii intenționate a SRL „Ruspin Grup” de a prelua mobila de bucătărie instalată la domiciliul Lidiei Țurcan. La fel, instanța de recurs aderă și la concluzia instanței de fond potrivit căreia raportul de expertiză nu oferă răspuns la întrebarea în ce măsură deteriorarea de 65% s-ar datora faptului că mobila era cu vicii de producere și a continuat a fi folosită cu

prezența acestor vicii. În aceste condiții, este rezonabilă concluzia primei instanțe că dacă mobila ar fi fost ridicată la prima solicitare, adică în anul 2017, este evident că mobilierul avea să aibă o calitate mai bună, fără o uzură, în raport cu momentul în care de facto a fost ridicat de SRL „Ruspin Grup” peste 6 ani.

61. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), 445 lit. f) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Lidia Țurcan, reprezentată de avocatul Vasile Foltea,

Casează decizia Curții de Apel Chișinău din 4 mai 2023 și menține hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 14 decembrie 2022 în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Ruspin Grup”, împotriva Lidiei Țurcan, privind încasarea sumei.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat